

A rendészettudomány gondolatának eredete – a Belügyi Szemle múltja, ősforrásai

Sallai János

Prof. dr., tanszékvezető, egyetemi tanár, rendőr ezredes
Nemzeti Közszolgálati Egyetem,
Rendészettudományi Kar
sallai.janos@uni-nke.hu

A modern magyar rendészet megteremtésében kiemelkedő érdemeket szereztek Zsoldos Ignác és Karvasy Ágoston a 19. század közepén magyar nyelven kiadott műveikkel, de azok korlátozott számú megjelenése miatt csak nagyon kevés rendfenntartó szakértelmiséghez jutottak el. Az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc belügyminiszterének országos rendőrség létrehozására való törekvései a Bach korszakban a Habsburg dominancia miatt természetesen elhaltak.

A kiegyezést követően ebben áttörést az első rendészeti szaklap, a *Közbiztonság* kiadása hozta, amelynek 16 000 példányban megjelent mutatóváltóját a magyarországi „bűnfenyítő” és közrendészeti ügyekkel foglalkozó tisztviselők széles körében vált ismertté. Forster József főszerkesztő a lapot már a címlapon megfogalmazva rendészetelméleti és tapasztalati ismereteket terjesztő heti szakközlönynek szánta, amely a gondolkodó rendészek számára új ismereteket, tanulni valókat hozhat. A vezércikkében leírtak szerint: „*Amalgamisálnunk kell a személyes képességet a tudományos képzettséggel, - nem elég, hogy az emberben az embert, hanem szükségképpen úgy, mint az ügyvédben a jogvédőt, mint az orvosban a gyógyászt, a rendészben személy és vagyonunk képzett őrét birtunk.*”¹ A továbbiakban is egyértelműen állást foglalt, hogy a rendőri pályára alkalmas egyéneket a tudományos igényességgel készítsék fel, amelyhez a folyóirat „lámpául” szolgáljon, melynek „*világánál rendészeink az eltévedt emberiség hibáinak tömkelegébe belátva az így szerzett ismeretekkel foganatosítandó gyakorlati eljárásuk kerek és kifogás nélküli legyen.*”² Úgy gondolom, ezekkel a mondatokkal nagyon magasra helyezte a követelményeket, amelyek gondolatai az ezt követő időszakban különböző elnevezésekkel kiadott rendészeti folyóiratok számára irányadóvá váltak. A fentiekén kívül a folyóirat

1 Főladatunk. Közbiztonság. Mutatóváltóját. Pest. 1869.

2 Uo.

olyan fontos témákat tárgyal, mint az országos rendőrség létrehozására vonatkozó elképzelések, a prostitúció, a csárdák, amelyek abban az időben a vidéki bűnelkövető betyárok menedékhelyeiként szolgáltak, kémrendszer, cselédügy, egyes bűnestek leírása, belföldi és külföldi aktualitások stb. A főszerkesztő rendészettudomány és annak oktatása tárgyában való elkötelezettségét igazolják a lap második évfolyamában, 1870-ben megjelent „*Rendészeti iskola*” című vezércikkben írt gondolatai. Forster József szerint az új országos rendőrség csak akkor tud megfelelni hivatásának, küldetésének követelményeinek, ha rendőri állománya – az akkori szóhasználattal a „rendőri közegek” – a „*rendészeti tudományban elméletileg is kiképezetnek*” (Sallai, 2016). Forster József a vezércikkekben következetesen használta a „rendészettudomány” kifejezést, amely igazolja számunkra a rendészettudomány tradícióinak több mint másfél évszázados eredetét, és mindig kiemelt kérdésként kezelte a rendészet elméletének oktatását, képzését. E két gondolat példaként szolgált a Közbiztonság folyóiratot követő rendészeti szakfolyóiratok szerkesztői, a rendészettudomány oktatói és művelői számára. A főszerkesztő azt is jól látta, hogy külföldön (Anglia, Franciaország) a rendészet tekintetében előrébb járnak, ezért fontos lenne a külföldi szakirodalom megismerése, azonban a fordításokhoz nem talált támogatót. Később a szakirodalom hiánya, a külföldi szakirodalom nem kellő ismerete mindig újra előkerült a szakmai folyóiratok hasábjain. Az első szakmai lapunk a Közbiztonság főszerkesztőjének egyik legfontosabb úttörő gondolata rendőrtisztképzésre vonatkozott, amelynek keretén belül egy rendészeti tanszék felállítását indítványozta és a következő fő oktatási témaköröket jelölte meg: „*a rendészet körébe eső jog, – ember és arc isme – kutató módok különfélesége, – a bűnösök osztályai, ezek életmódja, és szokásainak ismertetése, – szolgálati illemtan stb.*” (Sallai, 2017). A rendőrtisztviselői szaktanfolyamok felállítására ötven, a rendészetelméleti tanszék felállításra pedig mintegy száznegyven évet kellett várni, amely egyértelműen visszaigazolta Forster József zseniális, úttörő elképzeléseit, és egyben tükrözi azt is, hogy milyen nehéz kis hazánkban újszerű gondolatokat megvalósítani. Ez utóbbi kijelentést igazolja, hogy a 16 000 példányszámú mutatónyelap csak 25 előfizetés követte. Ugyanakkor milyen jó, hogy a fennmaradt lap megőrizte számunkra ezeket az elgondolásokat, és municióul szolgált az elkövetkezendő szakfolyóiratok szerzői, olvasói számára.

A Közbiztonság folyóiratot a Közrendészeti Lap váltotta 1870-ben, amelynek már a nyitó számában megismerkedhetünk a főszerkesztő építő jellegű szándékával. „*Nem törni és zúzni jöttünk, hanem csöndesen építeni szándékozunk, minden fölmerülő tárgyat az objektív tudomány és a rendőrség nem pedig a politika álláspontjáról fogunk tárgyalni.*” A lap ars poeticája világos: tudományos igényesség, tárgyilagosság, nem pedig politikai irányultság. A tudomány iránti

elkötelezettséget a később lapszámokban is tetten lehet érni. Így például a közrendészet tudományról a következőket olvashatjuk egy későbbi évfolyamban megjelent számban: „*Ami fenyegeti az erényt, a közegészséget, erkölcsöt, vétéseinket, vagyonunkat, életünket, mindezt a közrendészeti tudomány elveinek gyakorlati alkalmazása hárítja el. E tudomány a társadalom boldogítását célozza az intézmény tagjai olly kötelezettséget vállalnak magokra minek betöltéséhez a lélekismeretes gyakorlásához annyi önfeláldozás kell mint a görög hitrege hőseiben volt. A rendőr feje felett Damocles kardja csügg, mely minden percben leeséssel fenyegeti az ő családját a társadalom s otthona a nyilvánosság.*”³ Azon túl, hogy az írásban megismerhetjük a közrendészet fogalmát, következetesen kiáll a közrendészet tudomány kifejezés mellett.

A fenti rendészeti szakfolyóiratokat követte többek között a Rendőri Lapok, amelyben Réde(i)y Miklós arról írt, szükségesnek látja egy rendőrségi könyvtár felállítását, amelyben a hazai és nemzetközi rendészeti, bünyügyi szakkönyvek egyaránt helyet kaphatnának, és a könyvtárban felolvasásokat tarthatnának. A rendészeti képzés kapcsán 1902-ben Réde(i)y kifogásolta, hogy mind ez ideig a rendészetnek nemhogy tanszéke, de még speciális kollégiuma sincs az egyetemen, miközben a rendészet jelentősebb ismeret, mint azt a jogi fakultáson hallgatni lehetne. Az egyetemi tankönyvekben a rendészet mindössze 6–8 oldal, és az is az 1870-es évek elavult tananyaga (Rédey, 1894). A megoldást a rendőrtisztviselők esetében az államtudományi államvizsga helyett jogtudományi vizsga letételében, valamint a rendészet mint önálló jogtudományi ág (Sallai, 2017) bevezetésében látta. Így a rendőrtisztviselők a rendészetet önálló főkollégiumban tanulhatták volna. Réde(i)y munkássága a magyar rendészet történetében kiemelkedő, melynek egyik legfontosabb színtere a rendészeti szakfolyóirat, a Rendőri Lapok volt. A sor folytatható Dorning Henrikkel, Nagy Valérral, Laky Imrével stb.

A tudomány bármely területén egy új tudományág születésénél elengedhetetlen feltétel, hogy a viták, új gondolatok színteret kapjanak, amelyek egyik lehetősége a szakmai folyóirat. Ez a rendészet tekintetében más-más néven, de 1869-től mindig jelen volt, és 1962-től ennek egyik főszereplője a Belügyi Szemle. A fejlődés során mindig a legnehezebb nulláról az elsőre való lépés, ezért is fogalmaztam meg a Belügyi Szemle hetvenéves jubileumára gondolataimat ezekre az első lépésekre vonatkozólag.

Szaklapot írni nehéz, mert meg kell felelni a magas szakmai közéleti elvárásoknak, rendőrségi-rendészeti szaklapot pedig különösen nehéz, mert mind a polgárok, mind a politikai élet szereplői árgus szemekkel vizslatják az abban

---

3 Nyílt levél. Közrendészeti Lap. 1873.

leírtakat. Ezért is volt különösen fáradtságos az első rendészeti szakfolyóirat elindítása, amely méltó elődjének bizonyult a később megjelent rendőrségi szakfolyóiratoknak, így a Belügyi Szemlének is. Elsőként vetette fel a rendészettudomány művelésének és oktatásának gondolatát, véleményem szerint a rendfenntartásban-rendészetben részt vevők vágyait, elképzeléseit hirdette, hitüket erősítette és gondolataikat, érzéseiket, céljaikat interpretálta. A Közbiztonság című folyóiratban elhintett magvak termékeny talajra hullottak, amely talaj alatt a Detektív (1923), Detektív krónika (1907–1909), Rendőri Lapok 1907–1929), Közrendészeti Lap (1872–1873), Magyar Közrendészet (1890–1891), Magyar Rendőr (1947-től), A Rend (1922–1927), Rendészeti Közlöny (1878–1879), A Rendőr (1913–1914), Rendőr (1927–1934), Rendőri Lapok (1897–1911), A Rendőrkutya (1934–1936), Rendőrségi Lapok (1920–1925), Rendőrségi Szemle (1924–1925) folyóiratokat értem. Az e lapokban napvilágot látott magas szintű elméleti írások, gyakorlati tapasztalatokról szóló közlemények mind-mind hozzájárultak a rendészet tudományá válásához, és ennek a 20. század második felében lett az örököse és zászlóvivője a Belügyi Szemle.

Felhasznált irodalom

- Rédey M. (1894). Rendőri szakoktatásunk. *Rendőri Lapok*, 9(16), 1.
- Sallai J. (2017). A rendészeti folyóiratok hatása a rendészettudományra. *Magyar Rendészet*, 17(2), 183–204.
- Sallai J. (2016). Első rendészetelméleti szakközlöny folyóiratunk: a „Közbiztonság” (1869). In Gaál Gy. & Hautzinger Z. (Szerk.), *A határrendésztől a rendészettudományig*. (pp. 271–274.) Magyar Hadtudományi Társaság.

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

- Sallai J. (2022). A rendészettudomány gondolatának eredete – a Belügyi Szemle múltja, ősforrásai. *Belügyi Szemle*, 70(11), 2395–2398. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2022.11.48>